

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

III. Distinctio auctoris, in iis quæ singulos respiciunt, dispensationem sine causa, absque crimine concedi & suscipi; in iis quæ jura tertij aut statum publicum lædunt, nec licitam esse nec ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

scandalū occasionem præbeant. Tria genera scandalū.
De Peccati reprehensione à Paulo propter scandalum.

VIII. Si scandalum oriatur, temperandum ab executione rescripti. Scandalum movetur, si recepta consuetudo infringatur. Etsi iusta præcipiantur, super sedendum ab executione, ratione scandalū; cuius non potest dari dispensatio. Iudex delegatus debet rescribere & supersedere.

IX. Regula petita è scandalo sufficit in foro. Quærunt tamen Theologi & interpretes, an si rescriptis pessumdaretur disciplina ecclesiastica, iis parendum sit. Respondent ab iis exequendis abstinendum; & si necesse sit, subsidium Principum implorandum. Quod fit per modum defensionis, non autem jurisdictionis. Et in Summo Pontifice non censetur eo casu esse defensionis auctoritatis, sed defensus intentionis. Romana sedes urget executionem mandatorum qua salubria sunt, è Leone IV. & Gregorio VII.

X. Ad defensionem & ultionem veritatis habet primam & maximam potestatem. Contra veritatem nihil potest, è Fausto Hermianensi.

XI. Non potest concedi dispensatio juris divini, vel naturalis, sed tantum interpretatio.

I. **O**VÆ superiorum seculorum ingenia exercuit, pertinacissimis contentioibus disceptata quæstio, an dispensatio sine iusta causa concessa, licita sit & valida, hodie etiam à Theologis & Iuris Canonici interpretibus cum aliquo opinionum dissidio, quamvis modestius, tractari solet. Sanè si ab inferiore concedatur sine causa, nec licitam nec validam esse apud omnes in confessio est. De supremo Pontifice controversitur. Sed quæstio in duo capita dirimenda est. Vnum est, an sit licita: alterum, an sit valida, etsi fortasse fuerit illicita. Licitam esse dispensationem à supremis Principibus sine causa concessam asserunt Glossa, Bartolus, Innocentius IV. Panormitanus, Felinus, & alij quamplurimi; quia leges omnes ab eorum nutu pendunt. Plerisque verò Theologis & Iuris Canonici interpretibus placuit nec Summum Pontificem nec Reges ipsos licitè à legibus suis solvere posse subditos, sine iusta causa. Quod probant ex iis locis qui relati sunt à Gratiano, & ex Concilio Tridentino; quod vetuit ne dispensationes in contrahendis matrimoniis dentur sine iusta causa. Sed maximè sententiam suam ex jure naturali fulciunt; quod ita Principibus leges commisit, ut earum sint dispensatores, non domini. Quare si à iusta & provida administratione aberrerent, quæ reipublicæ consulere debet, abutuntur concredita sibi potestate, dum inrer ejusdem universitatis membra inæqualitatem inducunt.

II. Sed in altero capite quæstionis iidem illi interpretes in varias opiniones scinduntur, cum quæritur, an dispensatio indulta sine iusta causa sit invalida, ut est illi-

cita. Si Parisienses sequamur & antiquos scriptores, dubium non est quin dispensatio iniusta sit etiam invalida. Hanc sententiam amplexi sunt Bernardus, Goffridus Vindocinensis, Ioannes Sarisberiensis, Gerfonus, Major, Almainus, & ex Theologis recentioribus, Gabriel Vasques Hispanus, & plerique interpretum Iuris Civilis & Canonici. Quod probant comparatione ducta à lege: quæ si iniusta sit, legis nomine non censetur, ac proinde nec dispensatio iniusta locum dispensationis obtinebit; maximè cum potestas qua dispensans nititur, data sit ad ædificationem, non ad destructionem, ut loquitur Paulus, unde sequitur dispensationem quæ tendit ad dissipationem & destructionem, non proficisci à potestate quam Deus concessit, ac proinde esse nullam. Neque opponi potest huic sententiæ quod à contrariæ opinionis vindicibus, & præsertim à Suare, asseritur, scilicet legem pendere ex arbitrio ejus qui illam tulit, ideoque si Princeps quempiam ab ejus vinculo eximat, arbitrium Principis ratum fore. Hæc enim ratio, etsi alicujus momenti esse possit quoad leges seculares, attramen, quod ad ecclesiasticas attinet, vim nullam habere potest. Earum enim conditio hæc est, ut perpetuæ sint, quemadmodum pluribus docui superius. Quibus addendum est Leonis testimonium, qui canones nulla ratione convelli posse docet in epistola ad Rusticum Narbonensem, nisi *ob necessitatem rerum, vel considerationem statum*. Quæ ultima verba adolescentes respiciunt, quibus post gestam publicam penitentiam conjugem ducere contra regulas indulget cap. XIII. ejusdem epistolæ. Unde Ioannes VIII. rescriptis Vicentis Episcopo, dementis esse Pontifici persuadere velle ut illud fieri concedat quod omnino canonicæ disciplinæ est contrarium. Et Chrysostomus relatus in Breviario Octavæ Synodi eleganter dixit, *οὐνοπομπῶν, ἐν ᾧ οὐ παρεπομπῶν, ibi esse dispensandum, ubi non sit prævaricandum*.

III. Mihi verò hæc quæstio hoc pacto dirimenda videtur, ut in iis quæ singulos respiciunt, dispensationem à Pontifice etiam sine causa indultam valere dicamus, imò verò & absque crimine suscipi & concedi; in iis autem que vel jura tertij vel statum publicum lædunt, nec licitam esse nec validam. Ac primam quidem partem eorum auctorum testimonii confirmari posse non ambigendum est qui in supremo Principe causam ad dispensandum necessariam non esse generaliter & in universum asserunt, solamque liberalitatem Papæ sufficere pro causa dispensationis, ut placuit Antonio Butrio,

Glossa in l. relega-
ti ff. de pen. &
iur. Barr. & ceteri
quos recenset San-
ctia l. 9. de Ma-
trun. Disp. 18. §.
2.

Thomas 1. 2. q. 9.
9. art. 1.
Vide Suarez l. 6.
de leg. l. 1. c. 18.
Cone. Trid. c. 5.
sess. 24. de re-
form.

Remond. l. 1. c. 1.
Cordus 1. 1. c. 1.
Adam Mili. 1. 1. c. 1.
Dispens. de pen.
c. 4. & 7.
Goffrid. in las
super l. 1. c. 1. c. 1.
c. 1. c. 1. c. 1.
Eccles. p. 1. c. 1.
fid. 1. 1. c. 1.

1. C. 1.
Valpurg. 1. 1. c. 1.
178. c. 1.

Vide Suarez l. 6.
de leg. 1. c. 11.

C. Mero. 1. 1. c. 1.

Butrio. Hujus sententia præcipuum fundamentum non in eo constituo quod jam everti, scilicet leges ecclesiasticas à superioris nutu pendere, sed à perpetuo usu qui jam à trecentis annis & ultra in Curia Romana receptus est, ut sine cognitione causæ ple- ræque dispensationes concedantur; quibus, verbi gratia, irregularitates tolluntur, im- pedimenta consanguinitatis & affinitatis in tertio & quarto gradu amoventur, benefi- ciorum pluralitas conceditur, ut fidem facit Guillelmus Durandus, qui de illa novitate seculo suo indulta conqueritur. Eodem etiam usu inductum est ut pœnis à canone indictis liberi habeantur qui dispensationi- bus illis utuntur; adeo ut nec eorum ordina- tiones vitiosæ censeantur, nec de matrimo- niorum viribus dubitetur, aut quæstio status liberis ex ejusmodi nuptiis editis moveri pos- sit. Itaque cum præcipuus eorum canonum effectus per dispensationem indebitam ex consuetudine recepta sublatus sit, scilicet nullitas matrimonij, quid superest quod sub- ditorum conscientias onerare possit? Dicit aliquis superesse jus illud naturale, quod ve- rat singulares ne ab ordine universitatis de- sciscant sine causâ. Sed redit distinctio, scilicet jam consuetudine recepta inductum so- lam Principis voluntatem legitimæ causæ vim habere apud omnes, in præcipuo effe- ctu. Ergo idem jus erit statuendum in altero capite. Tanta verò est vis consuetudinis, ut legem omnino tollere possit. Ergo & mo- dum illius solvendæ per dispensationes alio- qui indebitas inducere poterit; præsertim cum dispensationis ea sit conditio, ut à con- suetudine magnas vires accipiat. unde & dispensatio consuetudinis nomine significa- tur apud Basilium: *Nos ergo, inquit, utrum- que scire oportet, & que sunt summi juris, & que sunt consuetudinis*, id est, secundum Bal- samonis & Matthæi Blastaris interpretatio- nem, sequendam esse aliquando consuetu- dinem inclinatioem, & desciscendum à summo jure. Ceterum quanta sit vis consue- tudinis in hujusmodi dispensationibus tole- randis, inde patet, quòd ea quæ à Conciliis Oecumenicis instituta sunt in gravioribus negotiis, novis rescriptis dispensatoriis aliam formam quotidie accipiunt. Episcoporum consecratio, que sine Metropolitanò fieri non debet, post abrogatam Pragmaticam Sanctionem, inconsulto Metropolitanò, tribus Episcopis ad arbitrium Summi Ponti- ficis committitur. Duabus Ecclesiis adscri- buntur frequenter Clerici contra canones Concilij Chalcedonensis, dispensationibus indultis ad plura beneficia retinenda. Dis- pensationes in gradibus prohibitis à Conci-

lio Lateranensi olim rarissimæ, hodie verò sunt frequentissimæ. Episcopatum futuræ successiones, & in ceteris beneficiis præsen- tes successiones per resignationes *in favorem* dictas, Pontificum & Regum arbitrio fre- quenter admittuntur. Novi ordines religio- si contra præscriptum Concilij Lateranensis quotidie approbantur. Mula quoque alia peraguntur quæ summam quidem & exi- miam in Romano Pontifice à constitutioni- bus generalium Conciliorum dispensandi auctoritatem, etiam sine causâ, inesse pro- bant. Sed quanta sit vis consuetudinis recep- tæ, quæ his dispensationibus conniver, inde ostenditur, quòd in minoris momenti rebus hæc dispensationes ægrè recipiantur. His ad- dendum est Concilium Lugdunense sub Gregorio X. habitum anno MCCCLXXIV. quod ad Romani Pontificis arbitrium retu- lit de dispensationum sufficientia disquirere, & *estimare quem modum beneficij sui Pontifex esse voluerit*. Itaque si Summo Pontifici pla- cuerit sine causæ cognitione aliquem cano- nibus solvere, dummodo status publicus non lædatur, hoc ab eo pendere colligi potest ex Concilio illo Lugdunensi; præcipuè cum dispensationem, *beneficij* à Principe collati nomine significet, id est, gratiæ ex mera liberalitate collatæ. Quare mirari subit qua ratione quidam hunc locum adduxerint ut probarent dispensationem sine causâ esse nullam.

IV. At verò si status publicus aut recep- ta in regno jura lædantur, amplectenda est sententia eorum qui in universum dispensa- tiones sine justa causâ indultas, invalidas esse censent. Quod verum esse in specie quam tracto, hac collectione demonstratur. Vel dispensationes illæ sine legitima & justa causâ conceduntur; & in hoc casu nullæ di- cendæ sunt, propter ea quæ superius allata sunt argumenta: vel probabili quadam ra- tione nituntur, respectu ejus habitò cui con- ceduntur; sed usui recepto in Ecclesia Gal- licana repugnant, quo certæ quædam regu- læ à canonibus & decretis Pontificum peti- tæ, ita firmatæ sunt, ut juxta legum illarum naturalem conditionem perpetuè apud nos esse debeant. Hoc casu dispensatio carebit justa causâ, quod attinet ad statum publi- cum Ecclesiæ Gallicanæ, atque ideo nulla erit; præcipuè cum dispensandi ratio in his negotiorum articulis recepta non fuerit consuetudine aliqua. Ut enim lex ecclesias- tica debet usu recipi, ita & dispensatio illius legis debet usu probari. Hoc jure utemur in Gallia, non solum si rescriptis illis pacta conventa cum sede apostolica, quæ Con- cordata vocamus, lædantur, sed etiam si alia

Vide secundam Praefationem Mar- ce §. 14.

¶ C. Ordinarij. de offic. ordina. in 6.